

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Trecut în registrul special dela Tribunalul
Cluj, Secția III, sub Nr. 111—1938.

„Să nu vă asemănați chipului acestui veac, ci să vă schimbați, prin înnoirea minții, ca să fiți în stare să deosebiți care este voia lui Dumnezeu, ce este bun, plăcut și desăvârșit.“

Romani 12, 2.

CONSTATĂRI ACTUALE

Frământările din timpul nostru și mai ales neliniștea războiului, care s'a lăsat mult mai departe decât războiul însuși, oferă observației și meditației un material foarte bogat. Mai mult faptele și mai puțin principiile ne impun constatări, care foarte adesea tulbură comoditatea conștiinței cu care ne obișnuisem.

Mulți au fost ispitiți să creadă în puterea absolută a legilor morale, a dreptului și datoriei. (Nu de valoarea acestor legi e vorba, ci de forța lor). Și iată că faptele petrecute sub ochii noștri ne aduc aminte că dreptul și datoria, cu toată valoarea lor, nu sunt puteri în sine, ci că au atâta putere câtă au cei ce le reprezintă. Simpla existență a acestor legi și cunoașterea lor n'a împiedecat brutalitatea omenească și revenirea barbariei. În multe conștiințe acest spectacol produce clătinare și un fel de confuzie între ideea de bine și de rău, de desonorant și de meritoriu; iar morala apare ca ceva relativ și convențional. Indreptarea, adică refacerea atmosferei favorabile muncii creatoare și efortului spre desăvârșire umană, nu poate veni decât prin întoarcerea la izvorul de viață creștină. Dar pentru aceasta, acum, se vede că nu-i suficientă afirmația și propovăduirea.

Civilizația modernă făcea din respectul persoanei umane o piesă de temelie. Prin aceasta, ea își incorporase o idee strict creștină de valorificare a omului. Creștinismul a arătat în multe chipuri neprețuita valoare omenească. Mântuitorul n'a șovăit o clipă să arunce în apă o turmă de porci pentru salvarea unui om. Acum se pare că viața omenească și-a pierdut importanța, cel puțin pentru unii și anume pentru cei mai puțin creștini. În războiul lor, oamenii se numără ca munițiile și avioanele. Este și aceasta o față a întoarcerii spre barbarie. Ateismul din Răsărit și neopăgânismul din Apus sunt la fel

de barbare, stăpânite doar de misticismul forței materiale.

Dar constatările din atmosfera războiului nu sunt toate descurajante. Spectrul războiului a avut darul să trezească pe cei care dormitau liniștiți, ascultând imnele pacifiste. Și acesta nu-i un rău. Atmosfera de războiu, cu atâtea pericole reale și posibile, răscolește conștiințele, reamintește cu voce puternică datorii înalte, operează în mod minunat unirea superioară pe deasupra neînțelegerilor individuale și face activ principiul sacrificiului. Atașamentul și voluntar și tradițional al omului față de pământul său, față de rasa sa, față de trecutul său este acum mai viu trăit ca oricând; sentimentul grupului ca ființă ideală și totuși foarte reală inflăcărează într-o mai mare măsură decât altădată; rădăcinile etnice, geografice și istorice se simt mai puternice și numele patriei e rostit cu pietatea și sfințenia cuvenită. Însăși pacea, prin contrast, primește o mai mare valoare. Credința în propria vitalitate și voința de a trăi și crea acum dau un examen decisiv. Căci o națiune nu e învinsă cu adevărat, decât atunci când se crede așa. Toate acestea nu-s o încercare de justificare a războiului, ci simple constatări.

Războiul este și rămâne un rău în sine, strâns legat de starea noastră actuală de imperfecțiune. Și va rămânea atâta cât va dura această stare. Încercările de a organiza lucrurile — prin conferințe și tratate economice — și nu de a transforma omul, nu vor înlătura războiul cu desăvârșire, căci nu lucrurile trebuiesc vindecate, ci omul. Atenția se îndreaptă prea mult asupra lucrurilor și prea puțin asupra omului. Dar lucrurile sunt așa cum au fost de când e lumea și cum vor fi totdeauna. De aceea credem că până când obiectivul sforțărilor de îndreptare va fi tot în lucruri, convulsiiunile nu vor înceta.

Acum când se încearcă a fi găsite noi temelii pentru o viață nouă, mai bună, mai pașnică, reafirmarea acestora nu-i fără importanță.

Acțiunea omenească superioară presupune efortul spre un ideal — și e ideal tocmai pentru că nu-i realizat — de care nu se poate apropia fără efort și fără suferința care-l însoțește. Și pacea desăvârșită este un ideal. Nu putem ajunge la pace fără suferință, fără luptă. Lupta apare astfel ca o lege a vieții ce tinde spre pace, cu tot paradoxul ce-l cuprinde. Devotamentul față de cultură, civilizație, ordine și moralitate — componente ale păcii — nu este și nu trebuie să fie o simplă stare de sentimentalitate, ci una de neînvingătoare hotărâre de a le apăra și păstra cu orice preț. Și ele nu se apără cu formule, ci cu altceva.

După cum virtutea nu-i pasivitate, ci susținută activitate

în direcția binelui, cu pregătire și hotărâre fermă de a lupta cu ispita și a învinge răul, tot așa nici pacea nu-i stare de pasivitate și reverie, ci presupune pregătirea de a lupta pentru ea cu orice risc și hotărârea neînfrântă de a triumfa. „Să nu credeți că am venit să aduc pacea pe pământ; n'am venit să aduc pacea, ci sabia“ (Mat. 10, 34), a zis cel mai blând și mai iubitor de pace dintre oameni, Mielul lui Dumnezeu.

Pentru pace nu-i destul să te declari ca atare, ci să fii pregătit de luptă. Siguranța păcii o dă siguranța învingerii. O veche înțelepciune spune că dacă vrei pacea, să pregătești războiul. După cum odinioară moartea s'a învins prin moarte și s'a ajuns la viață, tot așa războiul se învinge prin războiu, pentru a se ajunge la pace. Căci pacea nu-i un dar, ci o cucerire. Pacea este victorie.

E bine să nu se uite acestea.

Suntem fericiți să adăugăm o ultimă constatare, că la noi acestea s'au înțeles.

Prof. I. T.

Mănăstirile ca loc de închinare și de cultură.

O caracteristică esențială a poporului nostru este credința lui. Dela ivirea lui în istorie apare ca un popor adânc credincios și religia lui s'a împletit într'atât cu soarta neamului, încât noțiunea creștină s'a confundat cu noțiunea etnică. Acest fapt — ancorarea religiei în etnic — a păstrat naționalitatea română și a valorificat-o printre popoarele băștinașe.

Credința face ca poporul român să se grupeze în jurul Domnilor, care simțind nevoia sufletească a unei adânci reculegeri, în veșnica lor aspirațiune spre divin, s'au îndreptat spre viața mănăstirească.

Dela întemeierea Principatelor române, Domnii și boerii încep să dureze, la locuri de închinare, pomenire și retragere, focare de adâncă viață sufletească și de intensă cultură religioasă: mănăstirile.

În Muntenia mănăstirile se întemeiază de călugării sârbi, veniți de peste Dunăre, fie de teama Turcilor, fie din zelul lor de a răspândi la noi viața monahală.

În Muntenia „papa“ Nicodim începe șirul așezămintelor mănăstirești, întemeind Vodița, Motru și Schitul Tismana, iar în Ardeal Prislopul. În Moldova ucenicii lui Nicodim continuă cu multă râvnă opera pustnicului îndrăgostit de plaiurile oltene.

Acestui prosper început îi urmează eflorescența arhitecturală a „atletului lui Hristos“, Ștefan cel Mare, apoi lanțul de mănăstiri neîntrerupt dela descălecat până la Fanarioți. Pământul românesc este presărat, mai ales în văile pitorești ale munților și depresiunile subcarpatice, de numeroase mănăstiri. Cozia, Govora, Dealul, Argeș, Bistrița, Snagov, în Muntenia; Neamțul, Bistrița, Putna, Dragomirna, Trei Ierarhi în Moldova; mănăstirea Sf. Mihail din Perii din Maramurăș și Prislopul, care a rezistat timp îndelungat tendințelor Ungurilor de a distruge mănăstirile românești.

Mănăstirile treceau sub protecția directă a ctitorilor, care le înzestrau cu moșii și le acordau privilegii. În jurul lor s'au înființat școli mănăstirești.

tirești, unde învățau diecii (Moldova) și pisarii (Muntenia), care scriau și copiau cărți bisericești sau acte domnești. În unele se instalează spitale, locuri de găzduire, iar altele au ajuns chiar locuri de surghiun (Soveja, Snagov). După descoperirea tiparului, Domnii s'au îngrijit să instaleze în mănăstiri tipografii.

Astfel organizate, mănăstirile devin de timpuriu centre de cultură religioasă și istorică.

Literatura religioasă începe să se scrie din veacul al XV-lea, sub influința husită, care între altele cere întrebuințarea limbii naționale în biserică. În Maramurăș s'au făcut primele traduceri românești de cărți bisericești. Cel mai vechi manuscris e Codicelul Voronețean, care scris poate la Peri, s'a găsit în mănăstirea Voronețului. Cuprinde „Faptele Apostolilor” și interesează mai ales ca limbă. Tot la începutul secolului al XVI-lea și sub influința aceleiași mișcări — husită — s'au găsit Psaltirea Scheiană, Voronețeană, Hurmuzachi.

Acste cărți, și în general întreaga literatură bisericească e tradusă sau prelucrată după texte străine, în special slavone. „În cel mai bun caz avem prelucrări destul de libere, cum e Psaltirea în versuri a lui Dosofteiu”. Partea originală o constituie prefetele și epilogurile, care formează cele dintâi monumente de limbă românească scrisă.

Un alt centru de unde au început să străbată raze de cultură pentru creștinii ortodocși, este mănăstirea Bistrița. „Ctitorie a banului Barbu Basarab, ea a fost centrul unei intense activități culturale în limba slavonă și română. Aici s'au găsit în limba slavonă: o Psaltire, datând din 1346 și două Tetravanghele, datând din 1521”.¹⁾

În secolul al XVII-lea la Bistrița se înființează o școală românească. Aici își face ucenicia mitropolitul Teofil, din îndemnul căruia călugărul Mihail Moxa traduce și tipărește Pra-

¹⁾ D. Stănescu: Școala românească dela Bistrița.

vila cea mică dela Govora (1640) — cea mare se tipărește la Târgoviște — și cea dintâi istorie universală: Dela începutul lumii dintâi, în care istorisește întâmplările dela facerea lumii până la 1453. Tot la Govora mitropolitul Teofil tipărește „Cartea românească de învățătură” sau Cazană (1642).

În veacul al XVI-lea maestrul tipograf Macarie instalează o tipografie la mănăstirea Dealu, unde tipărește un „Liturghier” (1508), un „Octoih” (1510), și o „Evanghelie” (1512), toate în limba slavonă. Tot acum Neagoe Basarab scrie „Învățături către fiul său Teodosie”, o vastă colecție de sfaturi și îndemnuri, și Gavril protul „Viața și petrecerea părintelui Nifon, Patriarhul Constantinopolului”.

În Moldova viața culturală bisericească a fost concentrată în mănăstirea Neamțul. „Aici s'au scris și prescriși secole de rând sute și sute de cărți rituale, care s'au împrăștiat în toată țara; aici s'au format și-au trăit nenumărați și vestiți cărturari, care s'au îndeletnicit cu cultivarea literaturii bisericești mai înalte; aici, în sfârșit, s'a îndreptat și revărsat spiritul de jertfă al pioșilor noștri voievozi și boeri, prin daruri bogate și averi însemnate”.¹⁾

Literatura religioasă atinge culmi de desăvârșire cu marii ierarhi Varlam și Dosofteiu.

Literatura bisericească se caracterizează prin religiozitate, moralitate, demnitate, ponderanță și sinceritate.

Ea are o valoare bisericească, căci a răspândit cuvântul creștinesc și românesc, fiind hrana sufletească a Românilor de pretutindeni. Fiind citită în toate provinciile românești, a unificat sufletul românesc și a realizat unirea culturală, care va fi un prelude al unirii pe veci și fără condiție a tuturor Românilor.

Literatura istorică s'a dezvoltat în secolul al XV-lea, în mănăstirile domnești: Putna, Bistrița, Slatina și Neamțul, sub formă de pomelnice, anale

¹⁾ Al. Lapedatu prefață la „Odoarele de la Neamț și Secu” de St. Popescu.

și cronici. Astfel avem analele dela Bistrița, care povestesc faptele dela anul 1359 până la 1506 și cele dela Putna, care continuă până la 1526.

Călugării analiști se bazază pe deoparte pe interesul literar, iar pe de alta pe finalitatea etică, în dublul scop de a plăcea și de a instrui prezentul prin prizma trecutului, prin lecții de morală, expunerea de fapte de vitejie și acțiuni virtuozose.

Literatura istorică ne lămurește ori-

gina neamului, dă pilde de eroism și patriotism. A alimentat literatura cultă fiind un izvor inepuizabil de inspirație patriotică. A contribuit alături de literatura religioasă la fixarea limbii literare. În general, literatura mănăstirească, fie religioasă sau istorică, a creat o unitate de simțire, de gândire, de ideal, de mijloace de acțiune comună și de directive spirituale.

GH. ONEȚIU

„RELIGIA ȘI VIAȚA”

— Conferința d-lui ministru PETRE ANDREI —

Sâmbătă, 3 Februarie, a vorbit, în ciclul conferințelor organizate de Societatea femeilor ortodoxe în Capitală, dl prof. P. Andrei, dezvoltând subiectul: „Religia și viața”. În rezumat D-sa a spus următoarele:

Concepția filosofiei raționaliste asupra religiei și credinței a văzut în acestea numai o prelungire a trebuinței logice de cunoaștere, o afirmare a principiului originii existenței. Dumnezeu este pentru concepția raționalistă, un produs al trebuinței de a reduce multiplicitatea la unitate, este „premiza logică a lumii” cum s'a spus într-o formulă plastică și rezumativă.

Filosofia raționalistă cuprinde însă în sine o contradicție, deoarece vrea să creeze o reprezentare transcendentă, prin care crede că va putea prinde realitatea metafizică. Ea vrea să determine și să delimiteze ceea ce nu e determinat și finit; ea vrea să raționalizeze ceea ce este irațional.

Filosofia formulează prin raționament ideea de mister, de absolut, religia este însă altceva decât recunoașterea acestui mister, ea e afirmarea unei atitudini față de mister. Religia e soluție dată misterului. Religia este afirmarea unor raporturi dinamice între om și divinitate, în vederea conservării și dezvoltării vieții. Nevoia de adaptare la ordinea stabilită și credința în existența ace-

stei ordine produce în suflet credința într-o realitate invizibilă, în Dumnezeu — zice dl W. James. Suferința și nevoia de alinare, de salvare a vieții, sunt temeiul pe care se construiește credința religioasă. Dumnezeu ne apare ca realitate și valoare în același timp, în el se îmbină toate idealurile umane, care nu se pot realiza în experiența noastră, devenind arhitipuri și norme de conduită. Către ele aspirăm, în forța lor credem. Religia apare ca o armă în lupta vieții, deoarece ea înlătură tot cece ar paraliza forța de acțiune și de manifestare a vieții. Pe când inteligența creiază uneori idei dizolvante, religia opune putere de apărare în contra lor.

În toate religiile dela cele mai inferioare până la cele mai spirituale, se vede acest fundament al lor: conservarea vieții și dezvoltarea ei.

Deci religia se construiește pe baza conservării vieții și a progresului ei. Se pune totuși problema dacă aceasta se poate susține și despre religiile superioare, cu caracter universalist, dacă acest adevăr e valabil și pentru creștinism.

Filosoful german Nietzsche a tăgăduit categoric aceasta, susținând că religia creștină însemnează negația vieții, iar morală creștinismului e morală a dezadaptaților, a sclavilor,

FOILETON

Căderea protopărinților în păcat.

3. Mitologizatorii au crezut că descoperirile făcute în vechea Babilonie, vor da lovitura de grație adevărului tradițional:

a) A fost mult comentat desemnul de pe un cilindru babilonean, care înfățișea doi oameni stând lângă un pom, iar înapoia lui un șarpe. Încă înainte de a se putea stabili mitul, care stă la temelia acestei scene, a și fost adus în legătură cu povestirea biblică.

„Azi nimeni nu mai pune acest desemn în paralelă cu căderea în păcat. Unul din cei doi oameni are o cască în formă de corn. Este deci zeu. Celălalt este probabil zeiță, întrucât stă pe un tron față în față cu un zeu. Situația șarpelui nu corespunde rolului pe care l-a avut în istoria căderii în păcat. Are dreptate Witzel când vede în acest pom, simbolul rodniciei. Cele două figuri omenesti ar fi Nimurta (Ninib) și Ban, iar șarpele diavolul învins”.¹⁾

„Cinstirea pomilor sfinți este un bun comun

al omenirii și se reduce la același izvor comun, pe care noi avem să-l căutăm în tradiția păstrată de Sf. Scriptură”.¹⁸⁾

b) „În anul 1915 Șt. Langdon dădu publicității un text sumeric descoperit în Nippur (Sumerian Epic of Paradise, the Flood and the Fall of Man). Ca conținut el însuși dă următoarele: Euh (Ea) și soția sa Ninella (Damkina) stăpănesc peste oameni în Paradis. Acolo nu există nici o boală, nici un păcat, nici bătrânețe. Animalele sălbatice nu tulbură pacea. Enki însă se supără pe oameni și voește să-i pedepsească printr'un potop. Din acest potop este salvat un erou, Tagtug, prin zeița Nintud (Nintur). Enki se lasă împăcat prin zeiță și învață pe Tagtug despre opt feluri de plante și pomi. Din șapte acesta poate mânca, dar i-a fost oprită gustarea din Cassia. Tagtug mănca însă din Cassia și fu pedepsit pentru aceasta de Nintud cu defecte corporale... Cu toate deosebirile (lipsa șarpelui și ispita femeii), acest mit a fost pus de acord cu expunerea biblică în punctele ei esențiale”.¹⁹⁾

Împotriva acestei încercări se pronunță Ungnad afirmând: „că din textul mitului nu poate descoperi nimic asemănător cu Paradisul și căderea în păcat”.²⁰⁾

După părerea lui Landersdoifer, care se ocupă de textele lui Langdon, în documentul amintit nu se vorbește nimic despre vre-o opreliște de a mânca din planta Cassia.²¹⁾

Dar pentru oricine este evident, că textul lui Langdon atribuie căderea în păcat unui Noe babilonean, și nu primilor oameni.

c) „Pe temeiul încercării lui Langdon, Ath. Miller crede că poate pune în paralelă cu povestirea biblică despre căderea în păcat un alt desemn babilonean descoperit în 1911. Acesta ne înfățișează două figuri omenesti desbrăcate (cari par a fi un bărbat și o femeie) stând față în față, iar între ele o plantă cu trei frunze. Persoanele țin fiecare câte o frunză în mână. Alături de plantă par a se distinge doi șerpi. Miller spune că planta este pomul vieții”.²²⁾

Paralela lui Miller este tot atât de neînțeleasă ca și a lui Langdon, căci dacă cei doi luând din pomul vieții fac un lucru oprit, deci păcătuiesc, este ceva nesigur. Tot atât de nesigur este și rolul pe care-l au șerpii. Cel puțin din tablou nu rezultă că șarpele este seducătorul. Pe de altă parte Eva a mâncat din pomul cunoștinței binelui și răului, care nu este identic cu pomul vieții.

deoarece slăbiciunea, neputința, umilința, sunt considerate ca virtuți și valori morale.

Această interpretare nu este însă exactă, deoarece noțiunile fundamentale ale creștinismului dovedesc tocmai contrariul afirmațiilor lui Nietzsche.

Ideia de viață are în creștinism un sens mai larg și mai adânc. Nu mai este vorba de viața biologică, redusă la funcțiunile fiziologice temporare, ci de o viață spirituală, pură, eternă.

Suferința, element important în toate religiile există și în creștinism. Suferința, vinovată sau nu, e legată

de salvare. Dar în religia creștină salvarea nu se poate realiza în experiența fragmentară pământească. Salvarea și Christ sunt un proces de creație a unui om nou, spiritual și pur. Suferința prefăce viața pământească. Umilința creștină nu este, cum crede Nietzsche, o degradare și depreciere a vieții, ci este — cum susține Berdiaef — o renunțare la ambiția personală și o inserare între forțele creatoare de valori universale.

Creștinismul se ridică pe același fundament, pe viață în sensul ei cel mai înalt. Afirmând valoarea învierii, susține victoria asupra morții, care este negarea vieții.

La moartea lui Dr. Petre Roșca.

Prin încetarea din viață a secretarului general al Ținutului Mureș, dispărea una din cele mai de frunte personalități ale orașului Tg.-Mureș și una dintre figurile de seamă ale administrației ardelen.

Om de mare valoare intelectuală, înzestrat cu un temperament energic, vioiu, având o temeinică pregătire științifică și profesională, Dr. Petru Roșca a fost o mare pildă a vieții. Calitățile lui morale au dat o mare semnificație trăirii lui.

Cinstea, corectitudinea, spiritul de dreptate, au fost marile coordonate ale vieții lui sbuciumate. Ținea la aceste imperative morale cu atâta tărie, încât de multe ori, chiar celor mai de aproape ai lui, li se părea că este prea sever și prea critic cu toți cari îl înconjurau.

Intr'adevăr era de o strictete, de o disciplină și o corectitudine exemplară. Pe unde se vedea mâna lui și pe unde trecea spiritul său, totul trebuia să fie: ordine, exactitate și datorie împlinită. Inzestrat și cu o mare putere de muncă și cu un entuziasm pilduitor, întreaga lui viață a fost în acest fel, o mare pildă de stăruință în îndeplinirea misiunii sale și de dăruire neobosită pentru ridicarea neamului din care făcea parte.

Dar în afară de aceste dominante ale vieții lui, Dr. P. Roșca era și un mare om de inimă. A fost un călduros sprijinitor al valorilor de tot felul și un căutat îndrumător și sfătuitor al celor lipsiți. Cei năcăjiți, cei asupriți de destinul vieții, câți se apropiau de acest om, găseau o ascultare, un îndemn, o mângâiere pentru durerile lor. Pentru câți P. Roșca nu a fost o comoară de ajutor?

Preotul dela începutul carierei sale, nu a încetat nici o clipă de a trăi în ființa lui P. Roșca chiar când destinul vieții lui i-a dăruit altă muncă și altă chemare.

Tg.-Mureșul pierde prin P. Roșca și una din marile lui figuri culturale, un neobosit inițiator și înfăptuitor. Nu este realizare solidă săvârșită în acest oraș în ultimul deceniu și mai bine, care să nu fi fost sprijinită și stăruitor urmărită în desfășurarea ei de către acest om al muncii și al cinstei.

Pentru aceea, regretul la moartea lui a fost unanim și în ziua înmormântării sale, o lacrimă a căzut fierbinte, din ochii tuturor celor cari l-au cunoscut și admirat, drept recunoștință pentru exemplul viu și pentru hărnicia plină de dureri, a acestui chinuit suflet, care a crezut cu o mare tărie în ideal și destinul vieții.

N. M.

ROMÂNI,

Subscriind bonuri pentru înzestrarea armatei, îndeplinim o sfântă datorie către țară, asigurăm liniștea, munca și avutul nostru și facem totodată un bun plasmament al banilor noștri.

Buletinul războiului

Pe frontul de vest acțiuni de patrule și atacuri izolate susținute de artilerie în teritoriul dintre cele două linii fortificate. În spatele fronturilor însă continuă febril pregătirile în vederea ofensivei generale ce se așteaptă. Pe mare germanii anunță scufundarea unui nou număr de vase engleze, iar Londra vestește doborârea câtorva avioane inamice de bombardament. Sborurile de recu-

noaștere se intensifică de ambele părți, aviația germană executând atacuri îndrăznețe contra coastei de est a Angliei.

Pe frontul de nord războiul se desfășoară din plin, mai ales în sectorul Careliei, unde Rușii au atacat cu forțe mari, punând în acțiune 200 avioane. Ofensiva lor s'a prăbușit cu pierderi grele în soldați și materiale. Peste 20 avioane au fost doborâte de finlandezi într'o singură zi. Rușii continuă să bombardeze violent cu avioanele numeroase orașe și sate finlandeze. Se afirmă că tactica aceasta le-ar fi sugerat-o tehnicienii germani sosiți acolo, tocmai pentru că ea a dat rezultate în Polonia. Totuș experții militari neutrii cred că războiul va mai ținea mult aici, grație întăririlor de tot felul ce se trimit Finlandei de către națiunile cari o admiră.

INFORMAȚIUNI

Parastas în Catedrală. Duminecă 4 I. c. s'a săvârșit în Catedrală un parastas întru pomenirea regretaților: Episcop Nicolae Ivan și Emanuel Gojdu. A oficiat P. S. Episcop Nicolae Colan, înconjurat de un sobor de preoți, alcătuit din P. C. C. L. Cureau consilier eparhial, G. L. Munteanu rectorul Academiei teologice, Prof. I. Todoran, Fl. Mureșanu, N. Belea și diaconul An. Scurtu. Răspunsurile le-a dat corul Academiei teologice. La priceasnă a predicat pâr. Rector L. G. Munteanu, evocând cu căldură figura celor doi mari dispăruți, cărora Biserica le datorează atâta recunoștință. A asistat un public numărös în frunte cu intelectualii clerici și mireni ai orașului. Parastase similare s'au făcut în toate bisericile eparhiei noastre și ale celorlalte episcopii din Ardeal și Banat.

Conferința înțelegerii balcanice. Dumineca trecută s'au întrunit la Belgrad miniștrii de externe ai celor patru țări, cari formează înțelegerea balcanică. În discursurile ro-

site au confirmat deplina identitate de vederi dintre ei, de a-și păstra neutralitatea, de a apăra pacea în Balcani și de a strânge legăturile de prietenie cu celelalte țări dunărene, în special cu Bulgaria și Ungaria. Italia, ca mare putere în această regiune, susține hotărât politica înțeleaptă a înțelegerii balcanice.

Tineretul universitar și Țara. Alături de mulțimea studenților cari își fac datoria de militari pe zonă, cei rămași la carte se silesc să-și dea și ei contribuția lor către Patrie. Astfel organizând tradiționalele lor serate dansante, pe facultăți și pe ani de studii, înțeleg să renunțe la beneficiile materiale ce le obțin, cedându-le în întregime pentru fondul de înzestrare a oștirii. Gestul patriotic al tineretului nostru merită să fie apreciat și încurajat.

Războiul de azi și creștinismul. Cardinalul Verdier, arhiepiscop al Parisului a adresat credincioșilor o pastorală, în care a subliniat datoria francezilor de a lupta cu hotă-

d) Se mai consideră drept o paralelă a expunerii Gen. 3, mitul babilonean despre Adapa.

Adapa o creatură a zeului Ea, înzestrat cu multă înțelepciune, trăia în orașul sudbabilonean Eridu și se îngrijea de hrana concetățenilor săi. Intr'o zi merse la pescuit în golful persic. Impotrivă-i veni vântul de sud. El însă rupse aripile acestuia. Chemat la răspundere înaintea lui Anu zeul lumii de sus, se justifică și primește în dar apa vieții, haine și unt de lemn. Zeul Ea îi oferă și el pâinea și apa morții. Adapa pentru a nu supăra pe ceilalți zei, a refuzat darurile oferite, astfel nemurirea s'a dus în vânt.²⁹⁾

În ce constă asemănarea acestui mit cu povestirea noastră este imposibil de stabilit. Dinpotrivă sunt mai evidente contradicțiile. În mitul lui Adapa, Ea voește să-l scape de stricăciune, pe când în Gen. 3 șarpele ispitește pe om spre păcat. Adapa pierde vecinicia prin refuzul de a gusta din darurile zeului Anu, pe când Adam tocmai prin gustarea din fructul oprit, este condamnat la moarte.

Putem presupune, că Moise a cunoscut acest mit babilonean în Egipt, unde a și fost descoperit (câci face parte din textele desgropate în săpăturile dela Amarna), dar că s-ar fi folosit de el în expunerea sa, este de necrezut.

e) Se mai vorbește despre o asemănare între povestirea biblică și o parte a epopeei lui Gilgameș, după care Engidu la început viețuia în tovărășia animalelor sălbatice, până ce o desfrânată l-a sedus prin farmecele ei. După aceasta s'a înstreinat de animale (tabla 1, 85).

Paralelele ar fi următoarele: Engidu trăește la început singur în tovărășia animalelor, precum Adam. Engidu este scos din tovărășia animalelor prin seducția unei femei, Adam după creațiunea femeii este parmanent în tovărășia ei. Engidu este înălțat de o desfrânată la cultură și prin aceasta la demnitatea de om, Adam este sedus de Eva să mănânce din pomul cunoașterii, pentru a-și dobândi astfel independența față de Dumnezeu.³⁰⁾ În amintitele paralele de fapt se disting mai multe și mai profunde note de deosebire, decât de asemănare, căci: a) Engidu nu este primul om, precum nici desfrânata, care-l seduse, prima femeie — pe când Adam este primul om, iar Eva îi este dată lui de Dumnezeu ca soție; b) Adam este conștiu de singurătatea sa în mijlocul animalelor, iar după creațiunea Evei nu-și schimbă atitudinea în raport cu animalele; c) Raportul dintre Adam și Eva, este un raport de dragoste internă, de legătură

sufletească, pe când femeia în viața lui Engidu apare ca o seducătoare; d) Engidu prin femeie ajunge la cultură, Adam în schimb la păcatul prin care pierde paradisul; e) Engidu își alungă femeia după ce îi devine de prisos, pe când Adam merge alături de ea în viață, suportând consecințele păcatului.

Aceste câteva încercări de a face Sf. Scriptură tributară mitologiilor antice vădesc cât de arzătoare dorința naționaliștilor de a da lovitura de grație adevărului propovăduit de biserică privitor la revelația divină aprinsă în cărțile sfinte. De cât credit se pot bucura însă aceste încercări, suntem lămuriiți din cele câteva paralele înșirate. Nici rațiunea luminaată, nici știința teologică obiectivă nu le ia în serios. Adevărul stă neclintit: expunerea căderii strămoșilor noștri în păcat, nu este un mit, nici nu stă sub influința vre-unui mit, ci toate miturile cari au ceva note comune cu ea, se reduc la acel singur izvor stăvechiu, *realitatea grozavei tragedii omenesti petrecută în paradisul strămoșilor*, păstrată și schimonosită de rătăcirile religioase în amintirea tuturor popoarelor vechi.

(Va urma)

Dr. G. L. MUNTEANU

ROMÂNII,

Subscriind bonuri pentru înzestrarea armatei, îndeplinim o sfântă datorie către țară, asigurăm liniștea, munca și avutul nostru și facem totodată un bun plasament al banilor noștri.

rire pentru a salva libertatea popoarelor mari și mici așa de amenințate în existența și civilizația lor. El a afirmat că războiul de azi are un caracter creștinesc, fiind că se duce contra celor ce vor să distrugă principiile sfinte de cari se conduce lumea lui Dumnezeu.

Pacea prin negocieri. Intr'un discurs recent dl O. Stanley ministrul de războiu al Angliei s'a întrebat dacă e posibilă o pace prin negocieri? Am primi cu ambele mâini — răspunde el — o pace care ar fi sigură și onorabilă. Dar ce pace am obține prin negocieri? Una care n'ar soluționa nimic, o pace care ar lăsa neatins diferendele și pericolele. Nu am obține o pace durabilă, ci un răgaz turbure. Peste câteva luni sau cel mult peste câțiva ani, am constata că nu am obținut pacea, ci că am sacrificat victoria.

Cuvintele unui președinte. Cu ocaziunea deschiderii parlamentului finlandez din săptămâna trecută, președintele Republicii, dl Kallio, un bătrân venerabil a rostit o cuvântare ce a lăsat o adâncă impresie. El a spus între altele: „Considerăm atacul barbar contra noastră ca un act necugetat. Suntem gata în orice clipă să începem tratative pentru a pune capăt războiului. Să nu creadă însă cineva că Finlanda s'ar putea supune ordinilor Moscovei“.

Biserica Angliei și Finlanda. Șeful bisericii anglicane, arhiepiscopul de Canterbury a rostit o impresionantă predică în catedrala sf. Paul din Londra în favoarea poporului finlandez. Înaltul ierarh a spus, că lupta ce se dă acolo între puterile binelui și răului se va hotărî probabil în luna Mai. De aceea cere guvernului englez să grăbească trimiterea ajutoarelor necesare acestui popor eroic.

Măsuri ciudate. Autoritățile germane instalate în Boemia și Moravia caută să schimbe cât mai mult înfățișarea de ieri a fostului stat cehoslovac. Astfel de curând s'a procedat și la schimbarea numelor de gări, printre cari cele două din Praga, cari aminteau pe cei mai vestiți președinți: Wilson și Masaryk. Probabil însă, că populația cehă tot așa le va spune și în viitor, fiind că aceste două nume au intrat în conștiința populară.

Evreii din Ungaria. Se știe, că Parlamentul maghiar votase anul trecut o lege privitoare la proporționalitatea etnică în funcțiunile de stat și comunale, vizând în primul rând pe evrei, cari începuseră să cople-

șască elementul dominant. Se anunță acum, că printr'o decizie a orașului Budapesta, vor fi scoși la pensie în cursul acestei luni 170 de profesori și învățători din școlile capitalei. Problema este însă mai complicată în ce privește industria, comerțul și finanțele.

BIBLIOGRAFIE

Al. Lapedatu și I. Lupaș: „Anuarul institutului de istorie națională“. Vol. VII, 1936—1938. București 1939. 935 pagini.

Volumul acesta de proporții vaste, ca și cele precedente, confirmă din nou opera istorică serioasă și metodică ce se face la Universitatea Ardealului, sub îndrumarea celor doi învățați academicieni dd. Lupaș și Al. Lapedatu. Volumul de față cuprinde cinci monografii largi, dintre cari aceea a d-lui Lupaș despre Voivodatul Transilvaniei din sec. XII—XVI. prezintă o deosebită importanță românească. Urmează 15 articole de cuprins variat interesând istoria Ardealului, 62 dări de seamă despre cărți istorice remarcabile în legătură cu trecutul nostru, mențiuni substanțiale despre 10 reviste românești de specialitate și cinci necroloage, între cari unul despre regretatul Patriarh Miron.

Neputând intra în amănunt, ținem să constatăm marea valoare științifică a acestei publicații, cum nu este a doua în Țară și foarte puține în străinătate. Ea cinstește pe cei cari o conduc ca și pe colaboratorii lor, fiindcă dau științei și culturii românești un spor de prestigiu mai ales peste hotare, de care putem fi mândri.

Iubirea ortodoxiei. Arad, 1939. 64 pagini.

Lucrarea conține cinci predici-conferințe, rostite în capela Academiei teologice din Arad de către studenții: A. Ageu, D. Gornic, F. Coroș, T. Șuteu și P. Lecon. Isvorul lor: premiul de 2000 Lei instituit de d-l I. Blănuș, procuror la Tribunalul din Arad, spre a încuraja predica printre studenții teologi. Păr. prof. II. V. Felea ne lămurește că subiectul predicii a fost: iubirea ortodoxiei. Din cele rostite s'au ales 5 predici, spre a fi tipărite. Ele sunt un exemplu de muncă pentru tinerii clerici din toate școlile noastre teologice. Inimi calde ca a d-lui procuror I. Blănuș se pot găsi și în celelalte centre teologice ardelenne, dacă le știm căuta.

Consiliul eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 583/1940. 2—2

Concurs din oficiu

Pentru întregirea postului de preot din parohia *Bodia*, protopopiatul Unguraș, se publică concurs, cu termen de 20 zile, dela prima publicare în „Renașterea“.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul dela Stat.
2. Sesiune parohială în extindere de 15 iug. 259 st. p.
3. Grădina din jurul bisericii de 1 iug. 253 st. p. pentru legume.
4. Locuință închiriată până la zidirea caselor parohiale.

5. Stolele obicinuite.

Candidații își vor înainta cererile de concurs potrivit legii, în termenul arătat mai sus, Consiliului eparhial și cu incuviințarea oficiului protopopesc se vor putea prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu credincioșii.

Cluj, 29 Ianuarie 1940.

Consiliul eparhial.

Nr. 344/940 2—3

Concurs din oficiu

Se publică concurs pentru postul de paroh din parohia de cl. III-a *Brădești*, protopopiatul *Aiud*, cu termen de 30 zile dela întâia publicare în „Renașterea“.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salarul dela Stat.
2. Sesiunea parohială și darea dela credincioși.
3. Stolele obicinuite.

Cererile la concurs, însoțite de documente, se vor înainta, în termenul indicat, Consiliului parohial și cu prealabila încuviințare a Oficiului nostru protopopesc, se vor putea prezenta în parohie, spre a face cunoștință cu poporul.

Cluj, la 29 Ianuarie 1940.

Consiliul eparhial.

Nr. 31/1940. (3) 2—2

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. I. *Bălan* devenită vacantă prin decesul preotului Ioan Pop, se publică concurs cu termen de 15 zile, dela prima publicare în „Renașterea“.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Locuință în natură, grădini de zarzavat, supraedificate.
2. Sesiunea parohială în extensiune de 22 jughere și 1259 stânjini pătrați.

3. Impozitele după sesiune le plătește parohia.

4. Stolele obicinuite în protopopiat.

5. Salarul dela stat după pregătire.

Concurenții își vor înainta în termen cererea cu toate documentele Veneratului Consiliu Eparhial.

Iar în parohie se pot prezenta numai cu aprobarea P. Sf. nostru Episcop și cu avizul oficiului protopopesc.

Unguraș, la 19 Ianuarie 1940.

Consiliul parohial în înțelegere cu oficiul protopopesc.

Protopop I. Ghiurițan

Nr. 204/1939. (2) 3—3

CONCURS

În conformitate cu dispozițiunile Ven. Consiliu Eparhial de sub Nr. 7510/1939, se publică concurs pentru ocuparea postului de *protopop al tractului Turda*, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea“.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela stat.
2. Venitele parohiei centrale Turda, al cărei paroh este protopopul.
3. Venitele legale după postul de protopop.

Candidații îndreptățiți conform concluziului congresual Nr. 111 din 1888 să-și înainteze cererile înzestrate cu documentele necesare în termenul fixat Ven. Consiliu Eparhial din Cluj.

Turda, din ședința consiliului protopopesc, ținută la 11 Martie 1939.

Președ.-Protopop: Secretar:

Romul Popa Pr. Emil Mureșanu

adm. prot.

Nr. 7510/1939.

Aprobat.

Din ședința Consiliului Eparhial

ținută în 9 Ianuarie 1940.

† Nicolae, Episcop.

Ion Goron, secretar.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.

„VATRA“ Institut de Credit și Economii s. a. în Cluj.

Inscrisă în Registrul Bancar sub Nr. 7/1934.

CONVOCARE

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „VATRA“ s. a. în Cluj se invită în sensul statutelor la

a XXXIII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Cluj la 4 Martie 1940, la orele 10 a. m. în localul institutului din Str. Regina Maria Nr. 47. În caz, că la aceasta adunare nu s'ar prezenta numărul acționarilor cerut de statute și n'ar fi reprezentat cel puțin jumătate din capitalul social, prin aceasta se convoacă adunare generală ordinară, în sensul Art. 13 din statute, pe ziua de 11 Martie 1940, la orele 10 a. m. cu aceeași ordine de zi.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale.
2. Raportul Consiliului de administrație și cenzori despre rezultatul gestiunii anului 1939.
3. Deciziune asupra bilanțului anual, în baza acestor rapoarte și darea absolutului Consiliului de administrație și cenzori.
4. Deciziune asupra împărțirii beneficiului net.
5. Statorirea marcelor de prezență pentru membrii Consiliului de administrație și retribuția cenzorilor, precum și a cheltuelilor de călătorie.
6. Alegerea alor 2 membrii în Consiliul de administrație pe durată de 6 ani.
7. Eventuale propuneri.
8. Inchiderea adunării generale.

Domnii acționari, cari voesc să participe la adunarea generală sunt rugați a-și depune acțiunile cel mult până la 28 Februarie 1940 la casa institutului sau la institutele membre la „Solidaritatea“ conform Art. 11 din statute, sau la caseria Consiliului Eparhial ort. rom. din Cluj.

Din ședința plenară a Consiliului de administrație „VATRA“ ținută la 30 Ianuarie 1940.

(4) 1—1

Consiliul de administrație.